

Zlatko Tomljanović, dr. med. vet.
Viši stručni savjetnik za pčelarstvo

Kontrola i suzbijanje varooze u 2014.

Za praćenje učinkovitosti tretiranja pčelinjih zajednica protiv varooze u RH, pčelari su dužni voditi kontrolu pada varoa. Kontrola pada grinja V. destructor provodi se prije, tijekom i nakon prvog ljetnog tretiranja, na pet pčelinjih zajednica u pčelinjacima do 50, te na 10 posto pčelinjih zajednica u pčelinjacima većim od 50 pčelinjih zajednica. Kontrolu prirodnog pada grinja V. destructor potrebno je započeti sedam dana prije početka tretiranja pčelinjih zajednica VMP-om. Kontrolu prirodnog pada grinja V. destructor pčelar provodi pomoću testnih uložaka koji se stavljaju na podnicu košnica. Sedmi dan od postavljanja, testni ulošci se vade iz svih kontroliranih pčelinjih zajednica, a ukupan broj otpalih grinja V. destructor se bilježi u Obrazac 2. iz Priloga Programa.

Nema predaje! Taj navijački poklič koji se često koristi za motivaciju ekipe koja se grčevito bori za rezultat bi (vjerojatno) najbolje odgovarao ovogodišnjoj situaciji u hrvatskim pčelinjacima. Proljeće je nagovještavalo da bi sezona mogla biti odlična. No, nakon toga - kaos. Većina pčelara nije uopće vrcala bagrem. Sretnici koji su se upustili u tu avanturu govorili su o „rekordnim“ jednoznamenkastim prinosima po košnici. Slično se dogodilo s amorfom. Kažu da se nešto „valja“ na Kordunu i Lici u vidu lipice i ostale livade. Kesten je za sada sramežljiv (25. lipanj). Treba se nadati suncokretu kao i prošle godine ili barem da zamede šuma u Gorskom kotaru i okolici. Razumljivo da loše vijesti dolaze uvijek u paketu, pa s terena pristižu informacije o „dramatičnoj“ količini varoe u

pčelinjim zajednicama. Razlog plus tome trebamo zasigurno tražiti u toploj zimi, neprovođenju zimskog tretiranja te odustajanja od istovremenog tretiranja u ljeto 2013. O ne/učinkovitosti prošlogodišnjeg veterinarsko-medicinskog proizvoda (VMP) smo dosta pisali i čitali na stranicama časopisa „Hrvatska pčela“ i forumima. Stoga je bitno da ovogodišnje tretiranje protiv varooze provedemo pravilno, pravovremeno te u skladu s Programom kontrole i suzbijanja varooze (dalje: Program) u 2014. u Republici Hrvatskoj (RH). Treba naglasiti da je tretiranje pčelinjih zajednica protiv varooze na svim pčelinjacima u RH u skladu s ovim Programom obvezno. Mora se provesti najmanje jednom godišnje, prvi puta u ljetnom razdoblju (od 1. srpnja do 31. kolovoza) nakon vrcanja meda. S obzirom na veću količinu varoe u pčelinjim zajednicama, preporuča se prvi tretman napraviti sredinom srpnja, odmah po vrcanju kestena, suncokreta te livadne paše. U ljetnom tretiranju u 2014. godini za suzbijanje varooze na svim konvencionalnim pčelinjacima preporuča se upotreba jednog od odobrenih VMP-a s popisa odobrenih VMP-a pri Upravi za veterinarstvo i sigurnost hrane. Za uporabu VMP-a za tretiranje pčelinjih zajednica protiv varooze pčelari moraju imati recept i uputu o načinu primjene VMP-a, izdane od strane ovlaštenog veterinaru u skladu s važećim propisima. Važno je naglasiti da se pčelar mora pridržavati odredbi o načinu primjene i mjerama zaštite kako je navedeno u uputi proizvođača VMP-a te provoditi smjernice Dobre pčelarske prakse. Također, preporuča se provoditi i biološko-uzgojne mjere na pčelinjacima protiv varooze. Ovisno o uporabljenom VMP-u, uputi ovlaštenog veterinaru, te zdravstvenom stanju pčelinjih zajednica, pčelar može provesti još jedno, tzv. drugo ljetno tretiranje pčelinjih zajednica koje se provodi nakon zadnjeg vrcanja meda, i to tretiranje nije obvezno. Da bi se postigla očekivana učinkovitost kontrole i suzbijanja varooze, preporuča se provedba zimskog tretiranja u razdoblju od studenog do prosinca. Razumljivo da identična priča vrijedi i za tretiranje pčelinjih zajednica na ekološkim pčelinjacima, samo će tamo pčelar koristiti odobreni VMP koji se može koristiti u ekološkoj proizvodnji.

VAROOA NA KUKULJICI PČELE, FOTO: N. KEZIĆ

TRETIRANJE PČELINJE ZAJEDNICE, FOTO: V. LESJAK

Za praćenje učinkovitosti tretiranja pčelinjih zajednica protiv varooze u RH, pčelari su dužni voditi kontrolu pada varoa.

Kontrola pada grinja *V. destructor* provodi se prije, tijekom i nakon prvog ljetnog tretiranja, na pet pčelinjih zajednica u pčelinjacima do 50, te na 10 posto pčelinjih zajednica u pčelinjacima većim od 50 pčelinjih zajednica.

1. Kontrolu prirodnog pada grinja *V. destructor* potrebno je započeti sedam dana prije početka tretiranja pčelinjih zajednica VMP-om. Kontrolu prirodnog pada grinja *V. destructor* pčelar provodi pomoću testnih uložaka koji se stavljaju na podnicu košnica. Sedmi dan od postavljanja, testni ulošci se vade iz svih kontroliranih pčelinjih zajednica, a ukupan broj otpalih grinja *V. destructor* se bilježi u Obrazac 2. iz Priloga Programa.
2. Prilikom stavljanja VMP-a u košnice postavlja se čisti testni ulošci, koji se pregledavaju dva puta za vrijeme tretiranja, 7. i 14. dan, a ukupan broj otpalih grinja *V. destructor* se bilježi u Obrazac 2. Iz Priloga Programa.

Prilikom vađenja iskorištenog VMP-a iz košnica postavljaju se čisti testni ulošci, koji se vade za sedam dana, a ukupan broj otpalih grinja *V. destructor* se bilježi u Obrazac 2. iz Priloga Programa.

Pčelari su dužni ispunjeni Obrazac 2 dostaviti pašnim povjerenicima najkasnije do 10. listopada 2014. Svaki pčelar mora čuvati kopiju Obrasca 2, te je istu dužan dati na uvid prilikom inspekcijskog nadzora i kontrole provođenja ove mjere.

Ukoliko prilikom kontrole pada grinja *V. destructor* pad istih tijekom i poslije tretiranja nije vidljiv, pčelar mora u najkraćem mogućem roku isto prijaviti ovlaštenom veterinaru koji će uzeti uzorke pčela i dostaviti ih u službeni laboratorij na parazitološku pretragu.

Ovlašteni veterinar uzima uzorak od približno 200 do 250 živih pčela po pčelinjoj zajednici iz najmanje 10 posto pčelinjih zajednica po pčelinjaku. Pčele se uzimaju u čistu PVC vrećicu za zamrzavanje (volumena 2 L). Uzorak pčela potrebno je nakon uzimanja pohraniti u zamrzivaču tijekom 12 sati te po isteku tog vremena poslati u službeni laboratorij uz popratni **Obrazac za dostavu uzoraka** na laboratorijsko pretraživanje propisan **Naredbom o mjerama zaštite životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju u 2014. godini** („Narodne novine“, br.160/13) na kojem se, uz ostale podatke, obavezno mora navesti naziv uporabljenog VMP-a. Službeni laboratorij dužan je, uz izvješće o rezultatu pretrage, izdati i preporuku o potrebi i načinu daljnjeg tretiranja pčelinjih zajednica.

O provedenom tretiranju pčelinjih zajednica pčelar je dužan voditi evidenciju koja mora sadržavati sljedeće podatke:

- Evidencijski broj pčelinjaka.
- Datum početka korištenja VMP-a.
- Datum prestanka korištenja VMP-a.
- Datum isteka karenije.
- Naziv korištenog VMP-a.
- Serijski broj VMP-a.
- Količina korištenog VMP-a.
- Ime i prezime osobe koja je provela tretiranje.
- Veterinar koji je propisao VMP.
- Ovjeru veterinara o vraćenom ostatku VMP-a i pakiranja.

Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane **preporuča** vođenje evidencija iz Obrasca 1 priloga Programa. Evidencija se mora čuvati 5 godina. Kao dokaz provedbe mjere kontrole varooze u kalendarskoj godini smatra se popunjeni obrazac (preporuča se **Obrazac 1**) koji sadrži navedene podatke te dokaz o kupnji VMP-a (račun priznanica, recept).

Program kontrole i suzbijanja varooze u 2014. u Republici Hrvatskoj sa svim svojim prilogima bit će tijekom srpnja objavljen na internetskim stranicama Hrvatskog pčelarskog saveza (www.pcela.hr) i Savjetodavne službe (www.savjetodavna.hr) te na stranicama Ministarstva poljoprivrede (www.mps.hr) i Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane www.veterinarstvo.hr.

Stoga se mole predsjednici, tajnici ili pašni povjerenici da podsjetite članove svojih pčelarskih udruga na važnost provođenja Programa. Posebice trebaju obratiti pozornost i prenijeti informaciju pčelarima koji nisu upoznati s radom na računalu i internetu.